

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Президії НАН України
від 20.01.2021 № 18
(із змінами, внесеними згідно з
постановою Президії НАН України
від 01.11.2023 № 373)

ПОЛОЖЕННЯ
про вибори дійсних членів (академіків), членів-кореспондентів,
іноземних членів Національної академії наук України

Загальні положення

1. Це Положення визначає процедуру виборів дійсних членів (академіків), членів-кореспондентів, іноземних членів Національної академії наук України відповідно до вимог частини тринадцятої статті 17 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» і розділу 5 Статуту Національної академії наук України.

2. Час проведення виборів визначає Президія НАН України.

3. Передвиборна кампанія і вибори проводяться на демократичній основі в умовах повної відкритості, прозорості та поінформованості наукової громадськості. На сесіях Загальних зборів НАН України і загальних зборів відділень НАН України забезпечуються необхідні умови для всебічного обговорення кандидатур.

4. Дійсними членами (академіками) НАН України обираються члени-кореспонденти НАН України, які створили визнані вітчизняною та світовою науковою спільнотою наукові школи, запропонували підхід до розв'язання наукових проблем, що мають велике теоретичне чи практичне значення, провадять активну науково-громадську діяльність.

Членами-кореспондентами НАН України обираються доктори наук, які мають визнаний вітчизняною та світовою науковою спільнотою науковий доробок, розв'язали наукову проблему, що має вагомим теоретичним чи практичним значенням, провадять активну науково-громадську діяльність.

Дійсними членами (академіками) та членами-кореспондентами НАН України можуть бути обрані громадяни України.

Іноземними членами НАН України можуть бути обрані вчені – громадяни інших країн, наукові праці яких одержали визнання міжнародної наукової спільноти та які вагомо сприяють розвитку наукових досліджень і міжнародних наукових зв'язків НАН України.

5. Перелік вакансій для обрання дійсних членів (академіків) та членів-кореспондентів НАН України встановлюється Президією НАН України в межах граничної чисельності, визначеної Законом України «Про наукову і науково-технічну діяльність», з урахуванням пропозицій відділень НАН України за результатами аналізу тенденцій розвитку світової та вітчизняної науки, наявного кадрового потенціалу для заміщення цих вакансій, необхідності представлення в Національній академії наук України всіх секторів вітчизняної науки. Вакансії на чергові вибори оголошуються, як правило, по всіх відділеннях НАН України.

Повідомлення про вибори та висунення кандидатур

6. Повідомлення Президії НАН України про проведення виборів дійсних членів (академіків) і членів-кореспондентів НАН України з визначенням назв спеціальностей, кількості вакансій та їх розподілу між відділеннями НАН України публікується в засобах масової інформації загальнодержавної сфери розповсюдження та оприлюднюється на офіційному веб-сайті НАН України не пізніше ніж за три місяці до проведення виборів. Зміна назв спеціальностей, кількості вакансій та їх розподілу між відділеннями НАН України після публікації повідомлення про проведення виборів не допускається.

7. Кандидати для обрання дійсними членами (академіками) НАН України висуваються дійсними членами НАН України, вченими (науковими, науково-технічними) радами наукових установ, атестованих відповідно до вимог Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», та закладів вищої освіти (університетів та академій).

Кандидати для обрання членами-кореспондентами НАН України висуваються дійсними членами та членами-кореспондентами НАН України, вченими (науковими, науково-технічними) радами наукових установ, атестованих відповідно до вимог Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», та закладів вищої освіти (університетів та академій).

Висунення кандидатів науковими установами, закладами вищої освіти проводиться на засіданнях вчених (наукових, науково-технічних) рад таємним голосуванням простою більшістю голосів.

8. Пропозиції щодо висунення кандидатів у дійсні члени (академіки) та члени-кореспонденти НАН України подаються особисто або надсилаються поштою до Президії НАН України (Відділ наукових і керівних кадрів НАН України) протягом одного місяця від дня публікації повідомлення про проведення виборів з доданням таких документів:

– подання (рішення вченої (наукової, науково-технічної) ради із зазначенням результатів таємного голосування у разі висунення

кандидата науковою установою, закладом вищої освіти або листа з відповідним мотивуванням у разі висунення кандидата членом НАН України);

- анкети наукового працівника (особового листка з обліку кадрів) з фотокарткою;
- автобіографії;
- копій першої сторінки паспорта громадянина України, дипломів про вищу освіту, присудження наукових ступенів та атестатів про присвоєння вчених звань;
- списку наукових праць;
- відзиву про наукову діяльність кандидата з основного місця роботи;
- письмової згоди кандидата на балотування у довільній формі;
- згоди на збір та обробку персональних даних встановленого зразка.

У разі надсилання документів поштою датою подання вважається дата, зазначена на поштовому штемпелі. Не приймаються до розгляду з поверненням усіх матеріалів пропозиції щодо висунення кандидатів за відсутності будь-якого із зазначених документів та подані після закінчення встановленого строку.

Примітка 1. Для кандидатів у дійсні члени (академіки) НАН України подання копій дипломів про вищу освіту, присудження наукових ступенів та атестатів про присвоєння вчених звань не обов'язкове.

Примітка 2. Відзиви, листи-підтримки та інші матеріали, що характеризують висунутих кандидатів і надійшли після подання ними документів, долучаються до їхніх виборних особових справ.

Реєстрація кандидатів у дійсні члени і члени-кореспонденти НАН України та розгляд наданих матеріалів експертними комісіями

9. Встановлення відповідності спеціальностей висунутих кандидатів оголошеним вакансіям і рекомендації пріоритетних кандидатур для обрання здійснюють експертні комісії відділень НАН України, які утворюються рішенням Президії НАН України з числа дійсних членів НАН України відповідного відділення безпосередньо після публікації у пресі повідомлення про проведення виборів. До складу експертної комісії відділення НАН України можуть входити дійсні члени НАН України інших відділень – представники споріднених галузей знань і наукових напрямів.

Експертна комісія здійснює свою діяльність у формі засідань і правоможна ухвалювати рішення, якщо у засіданні беруть участь не менше двох третин складу комісії. Рішення комісії приймаються відкритим або таємним голосуванням (за розсудом комісії) простою

більшістю голосів членів комісії, які беруть участь у засіданні. У разі рівної кількості голосів, поданих «за» та «проти», рішення ухвалюється на користь кандидата. Засідання комісії можуть проводитися у дистанційному режимі (режимі відеоконференції), а рішення – прийматися шляхом опитування членів комісії.

10. Відділ наукових і керівних кадрів НАН України протягом трьох робочих днів після закінчення прийому документів передає усі прийняті до розгляду подання з необхідними матеріалами до експертних комісій відповідних відділень НАН України.

Експертна комісія відділення НАН України протягом десяти робочих днів від отримання документів розглядає відповідність спеціальностей висунутих кандидатів оголошеним вакансіям, складає на кожного кандидата висновок про відповідність (невідповідність) його спеціальності оголошеній вакансії та передає висновок Відділу наукових і керівних кадрів НАН України для підготовки проекту рішення про реєстрацію (відмову у реєстрації) кандидата у дійсні члени (академіки) або члени-кореспонденти НАН України.

Кандидатові відмовляється в реєстрації у разі:

- визнання експертною комісією невідповідності спеціальності кандидата оголошеній вакансії;
- виявлення у поданих документах неправдивої інформації.

Рішення про відмову у реєстрації кандидата приймає Президія НАН України. В разі відмови у реєстрації подані документи повертаються.

Не підлягають реєстрації кандидати, які листовно відмовилися від балотування.

Списки зареєстрованих кандидатів затверджуються Президією НАН України і оприлюднюються в засобах масової інформації загальнодержавної сфери розповсюдження та на офіційному веб-сайті НАН України не пізніше ніж за місяць до виборів.

11. Кандидати у дійсні члени і члени-кореспонденти НАН України можуть балотуватися тільки з однієї спеціальності.

У випадку, коли кандидати у дійсні члени і члени-кореспонденти НАН України висунуті і зареєстровані з двох спеціальностей і коли вони не подали заяви із зазначенням спеціальності, з якої вони бажають балотуватись, рішення про балотування кандидата з тієї або іншої спеціальності приймається бюро відповідного відділення НАН України (за рекомендацією експертної комісії), якщо спеціальності оголошено по одному відділенню.

У випадку, коли спеціальності оголошено по різних відділеннях, рішення про балотування кандидата з тієї або іншої спеціальності приймається Президією НАН України.

12. Експертні комісії розглядають надані матеріали, що характеризують зареєстрованих кандидатів, відповідно до вимог абзаців

четвертого та п'ятого частини тринадцятої статті 17 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», пунктів 5.2, 5.3 Статуту НАН України та пункту 4 цього Положення, складають висновки по кожній кандидатурі і не пізніше ніж за тиждень до виборів рекомендують пріоритетні кандидатури для обрання відповідно до оголошених вакансій.

Кількість рекомендованих до обрання кандидатів може перевищувати кількість оголошених вакансій.

Проведення виборів

13. Вибори дійсних членів (академіків) і членів-кореспондентів НАН України проводяться у два етапи – на сесії загальних зборів відділень НАН України, а потім – на сесії Загальних зборів НАН України. Загальні збори НАН України обирають дійсних членів (академіків) і членів-кореспондентів НАН України з числа кандидатів, обраних загальними зборами відділень НАН України відповідно до оголошених вакансій.

За рішенням Президії НАН України відділення можуть проводити об'єднані загальні збори з виборів кандидатів у дійсні члени і члени-кореспонденти НАН України на всі виділені вакансії для відділень, що проводять такі вибори.

14. Вибори кандидатів у дійсні члени (академіки) НАН України на загальних зборах відділень НАН України проводяться таємним голосуванням дійсних членів (академіків) НАН України відповідного відділення, а кандидатів у члени-кореспонденти НАН України – таємним голосуванням дійсних членів (академіків) і членів-кореспондентів НАН України відповідного відділення. Вибори на сесіях загальних зборів відділень НАН України вважаються такими, що відбулися, у разі участі у сесії загальних зборів відділення НАН України більше половини загального складу (на день проведення сесії) відповідно дійсних членів (академіків) НАН України або дійсних членів (академіків) і членів-кореспондентів НАН України, які входять до складу відповідного відділення НАН України.

Примітка. Дійсні члени і члени-кореспонденти НАН України, які беруть участь одночасно у роботі двох або більше відділень, при виборах кандидатів у дійсні члени і члени-кореспонденти НАН України користуються правом ухвального голосу лише в одному відділенні, в складі якого вони затверджені Загальними зборами НАН України.

14.1. На загальних зборах відділення експертні комісії повідомляють про кількість наявних вакансій із зазначенням спеціальностей, з яких відділення має провести вибори кандидатів у дійсні члени НАН України, і доповідають свої висновки по всіх представлених кандидатурах.

Після обговорення доповідей експертних комісій таємним голосуванням проводиться обрання кандидатів у дійсні члени НАН України одночасно з усіх оголошених спеціальностей.

Кандидатами у дійсні члени НАН України згідно із оголошеними вакансіями вважаються обраними особи, які одержали найбільшу кількість голосів, але не менше 2/3 голосів дійсних членів НАН України даного відділення, які беруть участь у голосуванні.

14.2. На загальних зборах відділення експертні комісії повідомляють про кількість наявних вакансій з зазначенням спеціальностей, з яких відділення має провести вибори кандидатів у члени-кореспонденти НАН України, і доповідають свої висновки по всіх представлених кандидатурах.

Після обговорення доповідей експертних комісій таємним голосуванням проводиться обрання кандидатів у члени-кореспонденти НАН України одночасно з усіх оголошених спеціальностей.

Кандидатами у члени-кореспонденти НАН України згідно з оголошеними вакансіями вважаються обраними особи, які одержали найбільшу кількість голосів, але не менше 2/3 голосів дійсних членів і членів-кореспондентів НАН України даного відділення, які брали участь у голосуванні.

14.3. При виборах кандидатів у дійсні члени і в члени-кореспонденти НАН України на загальних зборах відділення у бюлетені для голосування включаються усі зареєстровані кандидати. При цьому прізвища усіх кандидатів на вакансію (вакансії) з певної спеціальності мають міститися в одному бюлетені.

Порядок розміщення прізвищ кандидатів у виборчому бюлетені визначає експертна комісія.

14.4. Для таємного голосування на загальних зборах відділень роздаються бюлетені із зазначенням спеціальностей та прізвищами кандидатів, навпроти кожного з яких розміщуються два порожніх квадрати з написами «обрати» та «відхилити». Той, хто голосує, робить проти прізвища кожного з кандидатів позначку «плюс» або іншу, що засвідчує волевиявлення, в одному з цих квадратів.

Якщо позначки зроблено в обох квадратах, або не зроблено позначки в жодному з квадратів, або неможливо з інших причин встановити зміст волевиявлення того, хто голосує, бюлетень вважається недійсним стосовно даної кандидатури.

14.5. Якщо у першому турі голосування кандидати не отримали потрібної для обрання кількості голосів або якщо більше одного кандидата на одну вакансію отримало рівну і достатню для обрання кількість голосів, за рішенням загальних зборів відділення проводиться другий, а при необхідності – третій тур голосування.

Примітка. У першому випадку кандидати, які у попередньому турі отримали менше половини необхідної для обрання кількості голосів,

виключаються з бюлетенів у наступних турах. У другому випадку до бюлетенів у наступному турі включаються лише кандидати, які у попередньому турі отримали необхідну для обрання кількість голосів.

У виняткових випадках за рішенням Президії НАН України може бути проведений четвертий тур виборів.

Загальні збори відділення мають також право після першого або другого туру голосування більшістю голосів дійсних членів НАН України (у випадку обрання кандидатів у дійсні члени) або дійсних членів і членів-кореспондентів НАН України (у випадку обрання кандидатів у члени-кореспонденти) відділення прийняти рішення про припинення голосування.

Якщо з однієї і тієї самої спеціальності балотуються кандидати на дві або більше вакансій, обраними вважаються особи, які в межах кількості оголошених вакансій одержали найбільшу і достатню для обрання кількість голосів. Якщо два або більше кандидатів одержали рівну і достатню для обрання кількість голосів, але при цьому кількість цих кандидатів перевищує кількість вакансій, що залишаються після заміщення кандидатами, які отримали більше голосів, може бути проведено додаткові тури голосування в порядку, визначеному цим Положенням.

14.6. Якщо в результаті виборів у відділеннях вакансії з оголошених спеціальностей залишилися не заміщеними, вибори на ці вакансії вважаються такими, що не відбулися, і на наступні вибори ці вакансії не зберігаються.

Після обрання загальними зборами відділень кандидатів у члени НАН України додаткові вакансії не виділяються.

15. Вибори дійсних членів і членів-кореспондентів НАН України проводяться Загальними зборами НАН України з числа кандидатів, обраних загальними зборами відділень.

15.1. На сесії Загальних зборів НАН України вибори дійсних членів (академіків) НАН України проводяться таємним голосуванням дійсних членів (академіків) НАН України, а членів-кореспондентів НАН України – таємним голосуванням дійсних членів (академіків) і членів-кореспондентів НАН України. Вибори вважаються такими, що відбулися, у разі участі у сесії Загальних зборів НАН України більше половини загального складу (на день проведення сесії) відповідно дійсних членів (академіків) НАН України або дійсних членів (академіків) і членів-кореспондентів НАН України. Дійсними членами (академіками) НАН України і членами-кореспондентами НАН України вважаються обраними особи, за яких проголосувало не менше 2/3 членів НАН України, які брали участь у голосуванні.

15.2. На Загальних зборах НАН України академіки-секретарі відділень доповідають про результати виборів кандидатів у дійсні члени і члени-кореспонденти НАН України, після чого таємним голосуванням

проводяться вибори дійсних членів і членів-кореспондентів НАН України.

У бюлетень для голосування включаються тільки кандидати, обрані загальними зборами відділень.

15.3. Для таємного голосування на Загальних зборах НАН України роздаються бюлетені із зазначенням відділень НАН України, спеціальностей та прізвищами кандидатів, навпроти кожного з яких розміщуються два порожніх квадрати з написами «обрати» та «відхилити». Той, хто голосує, робить проти прізвища кожного з кандидатів позначку «плюс» або іншу, що засвідчує волевиявлення, в одному з цих квадратів.

Якщо позначки зроблено в обох квадратах, або не зроблено позначки в жодному з квадратів, або неможливо з інших причин встановити зміст волевиявлення того, хто голосує, бюлетень вважається недійсним стосовно даної кандидатури.

Примітка. На загальних зборах відділень і Загальних зборах НАН України відмітки про отримання бюлетенів та голосування робляться шляхом розпису тих, хто голосує, у відповідних списках.

16. Підрахунок голосів на загальних зборах відділень і Загальних зборах НАН України проводиться лічильними комісіями, що обираються зі складу членів НАН України.

Протоколи загальних зборів і лічильних комісій разом з бюлетенями таємного голосування зберігаються в Президії НАН України.

17. На сесіях загальних зборів відділень НАН України вибори кандидатів в іноземні члени НАН України проводяться на відкриті Президією НАН України вакансії за поданнями вчених рад наукових установ, атестованих відповідно до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», закладів вищої освіти, дійсних членів (академіків) та членів-кореспондентів НАН України таємним голосуванням дійсних членів (академіків) і членів-кореспондентів НАН України відповідного відділення НАН України.

Вибори кандидатів у іноземні члени НАН України вважаються такими, що відбулися, у разі участі у сесії загальних зборів відділення НАН України більше половини загального складу (на день проведення сесії) дійсних членів (академіків) і членів-кореспондентів НАН України, які входять до складу відповідного відділення НАН України.

Обраним кандидатом у іноземні члени вважається особа, за яку проголосувало не менше двох третин дійсних членів (академіків) і членів-кореспондентів НАН України відповідного відділення НАН України, які взяли участь у голосуванні.

Іноземні члени НАН України обираються на сесії Загальних зборів НАН України таємним голосуванням з числа кандидатів, обраних загальними зборами відділень НАН України. У виборах іноземних

членів НАН України беруть участь дійсні члени (академіки) та члени-кореспонденти НАН України.

Вибори іноземних членів НАН України вважаються такими, що відбулися, у разі участі у сесії Загальних зборів НАН України більше половини загального складу (на день проведення сесії) дійсних членів (академіків) і членів-кореспондентів НАН України.

Обраними іноземними членами НАН України вважаються особи, за яких проголосувало не менше двох третин дійсних членів (академіків) та членів-кореспондентів НАН України, які взяли участь у голосуванні.

Прикінцеві положення

18. Списки обраних дійсних членів (академіків), членів-кореспондентів, іноземних членів НАН України публікуються в засобах масової інформації загальнодержавної сфери розповсюдження та оприлюднюються на офіційному веб-сайті НАН України.

19. Дійсним членам (академікам), членам-кореспондентам та іноземним членам НАН України, обраним відповідно до Статуту НАН України і цього Положення, видаються дипломи встановленого Президією НАН України зразка.